

Urotalk

NUMMER 4 | APRIL 2018

“Zoek nieuwe manieren om seksualiteit en intimiteit bij ziekte te bespreken”

Het heeft weinig zin om de dokter te verwijten dat hij niet spreekt over de relatie tussen ziekte en seksualiteit en intimiteit, stelt uroloog dr. Henk Elzevier uit het Leids Universitair Medisch Centrum te Leiden. Waardevoller is het om goede initiatieven te ontwikkelen die ervoor zorgen dat het onderwerp besproken wordt met patiënten. De Stichting Sick and Sex wedijvert hiervoor.

Ziekten kunnen een grote invloed hebben op de seksualiteits- en intimiteitsbeleving van mensen. Daar moet de dokter met de patiënt over praten, klinkt het dan vaak. “Maar dat is niet per definitie een terecht standpunt”, zegt Henk Elzevier. “We weten uit onderzoek dat er rele-

vante redenen zijn waarom dit niet altijd gebeurt. “Tijd, of het feit dat er geen vergoeding voor bestaat, maar ook gebrek aan kennis en organisatie. Als je er als dokter wel over wilt praten, maar binnen je organisatie is geen verwijsstructuur geregeld, dan heb je toch een

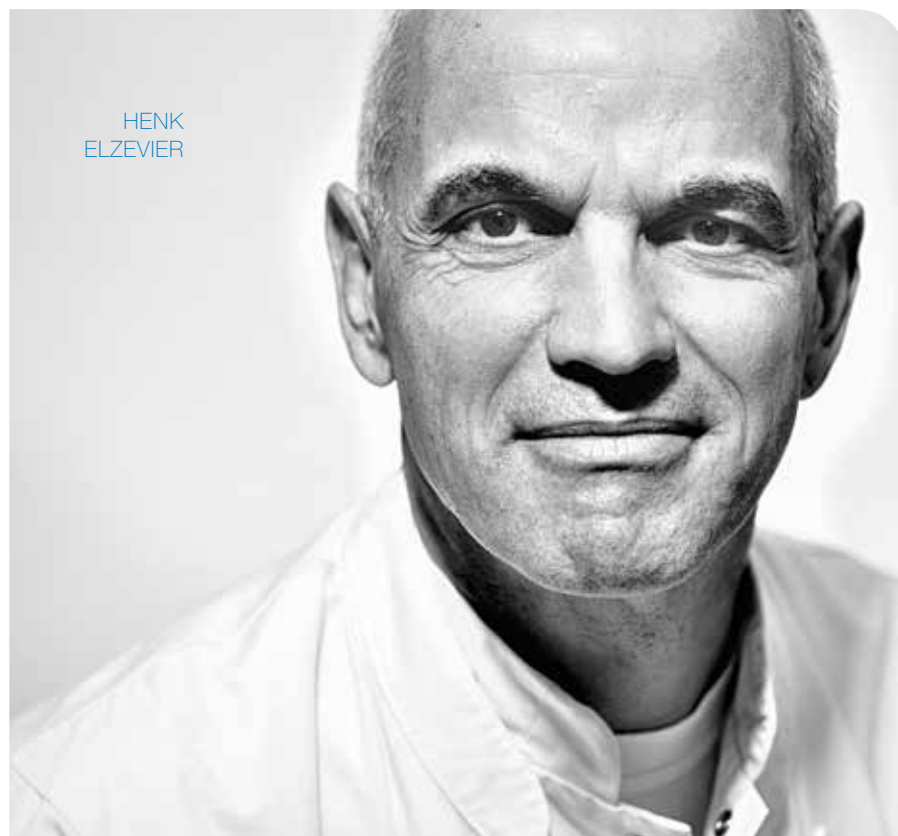
probleem. En anderzijds, de patiënt kan ook een reactie geven van: waar bemoei je je mee? Bij patiënten speelt schaamte een rol om over het onderwerp te spreken. En patiënten kunnen ook het probleem hebben dat ze moeilijk onder woorden kunnen brengen wat ze willen vertellen, welke taal gebruik je? Kun je in de cleane omgeving van de spreekkamer tegenover een dokter een woord als ‘neuken’ gebruiken, terwijl je dit in een privégesprek misschien wel gewoon zou gebruiken?”

Onderzoek onder verpleegkundigen en praktijkondersteuners Huisartsenzorg toont aan dat onder hen dezelfde praktische redenen bestaan waarom het gesprek toch niet altijd gevoerd wordt.

Realistisch

Elzevier zelf vindt het niet moeilijk met patiënten te spreken over seksualiteit en intimiteit. “Als uroloog heb je te maken met gezondheidsklachten die daar invloed op hebben”, zegt hij. “Dus als ik een man in mijn spreekkamer heb met een prostaatprobleem, dan bespreek ik ook de seksuele gevolgen die de behandeling kan hebben.”

Als uroloog in het LUMC geeft Elzevier ook les over de relatie tussen ziekte en seksualiteit en intimiteit. “Maar ik ben realistisch genoeg om te beseffen dat dit niet betekent dat die studenten er na hun opleiding ook meteen allemaal aan toe zijn om hierover te spreken met patiënten”,

HENK
ELZEVIER

Urotalk nummer 4

Voor u ligt alweer de vierde editie van de Urotalk. Deze keer bijzondere aandacht voor de patiënt en diens seksualiteit. Daarnaast richten we de schijnwerper op een mooi initiatief in Gambia en houden we u weer op de hoogte van andere goede projecten in eigen land. Veel leesplezier!

zegt hij. "Vanuit de seksuologische wereld wordt soms teveel van dokters verwacht. Als je net uit de opleiding bent, ben je nog heel erg bezig met je vak leren en kun je zoiets er echt niet bij hebben. Daarom zie ik het als een uitdaging om naar nieuwe manieren te zoeken om te zorgen dat het onderwerp voor patiënten toch de aandacht krijgt die het verdient."

Stichting

Precies om die reden is de Stichting Sick and Sex (www.sickandsex.nl) tot stand gekomen, waarvan Elzevier voorzitter is. "Er is weinig geld voor onderzoek naar de relatie tussen ziekte en seksualiteit en intimiteit", zegt hij, "en weinig geld voor de ontwikkeling van goed voorlichtingsmateriaal. Dat materiaal bestaat nu voor het grootste deel uit folders, wat niet heel praktisch is voor iemand die dyslectisch of laaggeletterd is. En onderzoek komt vaak niet van de grond, omdat de grote fondsen tot op heden niet altijd bereid zijn om er financieel in te participeren."

Dat die stichting er is gekomen, heeft alles te maken met de ervaring die Elzevier in 2008 opdeed tijdens een congres. Hij promoveerde in die tijd op onderzoek naar de invloed van incontinentie en incontinentiebehandeling op het seksueel functioneren en bezocht in dat

kader een congres over kanker en seksualiteit. Hij vertelt: "Daar stond op een gegeven moment een ervaringsdeskundige op en die zei: 'Tien jaar geleden was er net zo'n congres en in al die tijd is er niets veranderd'. Dat was voor mij de

aanleiding om onderzoek te doen onder artsen naar de vraag of ze wel over het onderwerp praten en wat hen tegenhoudt om dit te doen. De oprichting van de stichting vloeide daaruit voort."

Elzevier begeleidde inmiddels diverse promovendi. Zoals Melianthe Nicolai, die onderzoek deed onder cardiologen naar de vraag of die spreken over seksualiteit en intimiteit. In het LUMC leidde dit er op de afdeling Cardiologie

toe dat een verpleegkundige het onderwerp behandelt in het revalidatieprogramma.

Voorlichtingsfilms

Elzevier ziet voor het bespreken van de relatie tussen ziekte en seksualiteit en intimiteit veel waarde in voorlichtingsfilmpjes. Op de website van ProstaatKankerStichting.nl staat bijvoorbeeld een filmpje waarop hij spreekt over prostaat-kanker en seksualiteit. En op YouTube een filmpje van Aart Beekman over hart- en vaatziekten en seksualiteit, mede mogelijk gemaakt door Stichting Sick and Sex. "We zijn nu bezig met informatiefilmpjes over behandelmogelijkheden", zegt Elzevier. "Nu komt de financiering voor zulke projecten vooral uit particuliere fondsen, maar we hopen dat op termijn, ook in samenwerking met patiëntenverenigingen, bekende fondsen financiële ondersteuning gaan bieden. De tijd is er rijp voor. In het verleden gingen mensen dood aan kanker. Nu is het vaak een chronische ziekte met beperkingen door de behandeling. Bespreek die dan ook. Gelukkig zien we nu ook steeds meer samenwerking ontstaan. Met de TU Delft bijvoorbeeld voor digitale ondersteuning. Met de seksuologen van Tilburg University, en met Saxion om het onderwerp in de verpleegkundige opleiding te bespreken. Zo ontstaat de noodzakelijke verbinding." ●

Friese focus op prostaatkanker

Op 31 oktober jongstleden organiseerde de afdeling Urologie van het Medisch Centrum Leeuwarden een informatieavond voor prostaatkankerpatiënten, hun naasten en alle overige belangstellenden. Voor deze avond was veel belangstelling.

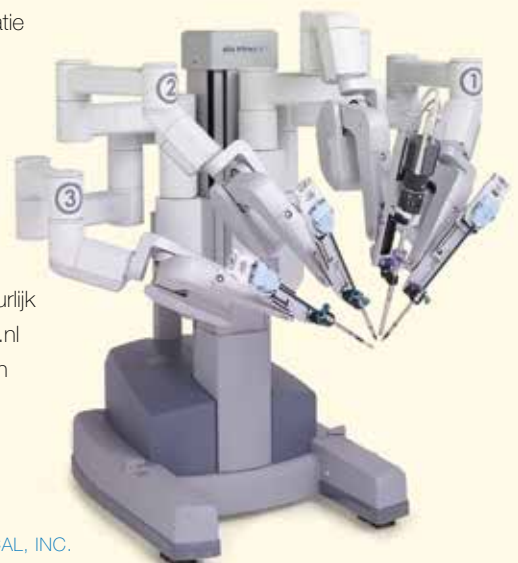
Uroloog dr. Tommy Spiel startte de avond met een presentatie over de behandelmogelijkheden bij prostaatkanker. Hierbij kwam ook de Da Vinci-robot aan bod. Het Medisch Centrum Leeuwarden schafte in 2013 als eerste ziekenhuis in de drie noordelijke provincies de robot aan, waardoor patiënten uit de noordelijke regio niet meer naar een andere regio hoefden te reizen.

Vervolgens gaven radiotherapeut-oncoloog drs. Marianne de Jong (Radiotherapeutisch

Instituut Friesland) en internist-oncoloog dr. Bart Rikhof (Medisch Centrum Leeuwarden) informatie over prostaatkankerbehandeling vanuit hun eigen specifieke vakgebied.

De avond werd afgesloten met een presentatie van arts-seksuoloog drs. Mintsje Tanis-Nauta over problemen met intimiteit en seksualiteit bij prostaatkanker en wat de polikliniek Medische seksuologie hierin kan betekenen. Natuurlijk ontbrak ook de ProstaatKankerStichting.nl niet en voorzag de geïnteresseerden van informatie over lotgenotencontact. De goedbezochte avond werd afgesloten met een hapje en een drankje. ●

© 2018 INTUITIVE SURGICAL, INC.

Nierstenen vergruizen in Gambia: een welkome verrijking voor een zeer arm land

V.L.N.R. RICK BOEREMA, RUTGER WAALKES, ABUBACARR JAH, EN TECHNICUS FELIPE ERNST.

De zorg in een land als Gambia, een van de armste Afrikaanse landen, mag op geen enkele manier vergeleken worden met de zorg zoals wij die in Nederland kennen. Aanwezigheid van moderne medische techniek is vrijwel altijd afhankelijk van donaties vanuit Westerse landen, zoals in dit geval Nederland.

Uroloog Rutger Waalkes en physician assistant Rick Boerema, beiden werkzaam in het Refaja Ziekenhuis in Stadskanaal, werden benaderd door de The Heart for Gambia Foundation met de vraag of zij iets konden betekenen voor deze stichting. De stichting heeft namelijk een niersteenvergruizer (ESWL) kunnen bemachtigen die is gedoneerd aan het Edward Francis Small Teaching Hospital in Gambia. Met behulp van een technicus die vrijwillig werd ingezet via de firma Stöpler uit Utrecht was het toestel geïnstalleerd.

Het was de taak van Waalkes en Boerema om de enige uroloog in Gambia, dr. Abubacarr Jah, en zijn assistenten en leerlingen les te geven in de werking van het toestel, zodat zij zelfstandig patiënten met nierstenen kunnen behandelen. Wanneer het al een uitdaging is om in een ziekenhuis bij een ingreep hecht draad te bemachtigen, is het voorstelbaar dat het werken

met een dergelijk toestel als de ESWL van grote meerwaarde is. De situatie in het ziekenhuis is op zijn zachtst gezegd schrijnend te noemen. Na een week intensief werken zijn de eerste patiënten succesvol behandeld en is de kennis overgedragen aan de plaatselijke uroloog.

Waalkes en Boerema kijken terug op een indrukwekkende tijd en zullen zich blijven inzetten voor de donaties van medische instrumenten, nu zij met eigen ogen hebben gezien wat voor verschil dit kan maken in dit land. ●

Agenda-highlights

18 - 21 MEI

2018 AUA Annual Meeting

San Francisco, Verenigde Staten

24 - 25 MEI

Voorjaarsvergadering NVU

NIJMEGEN

1 - 5 JUNI

ASCO Annual Meeting

Chicago, Verenigde Staten

28 - 30 JUNI

Global Congress on Prostate Cancer (PROSCA)

Frankfurt, Duitsland

28 - 31 AUGUSTUS

International Continence Society 48th Annual Meeting (ICS)

Philadelphia, Verenigde Staten

5 - 7 SEPTEMBER

EAU Robotic Urology Section (ERUS)

Marseille, Frankrijk

26 - 29 SEPTEMBER

Annual Congress Deutschen Gesellschaft für Urologie (DGU)

Dresden, Duitsland

11 - 13 OKTOBER

European Congress of Andrology (ECA)

Boedapest, Hongarije

19 - 23 OKTOBER

ESMO Annual Congress

München, Duitsland

Muziek in Ede!

In Ziekenhuis Gelderse Vallei krijgen medewerkers met een goed en concreet idee om patiëntenzorg te verbeteren de gelegenheid om het benodigde geld hiervoor bij hun collega's in te zamelen. Alle medewerkers hebben een 'cheque' van 50 euro gekregen om dit aan een project van hun keuze te geven.

Op de polikliniek Urologie heeft dit geleid tot de aanschaf van een zogenoemd 'muziekkussen'.

Het muziekkussen wordt onder andere ingezet bij de transrectale echogeleide prostaatbiopsie. Door het luisteren naar rustgevende muziek tijdens de behandeling wordt de aandacht van de patiënt afgeleid van de pijn en stress. Hierdoor kan het zijn dat de patiënt de ingreep als minder pijnlijk ervaart. ●

MEDEWERKERS VAN DE POLIKLINIEK UROLOGIE VAN ZIEKENHUIS GELDERSE VALLEI

Scholing uro-oncologie voor urologieverpleegkundigen blijvend succes

In het najaar van 2017 en de eerste maanden van 2018 hebben er weer twee uro-oncologische scholingen voor urologieverpleegkundigen plaatsgevonden. Op de locatie Beatrixziekenhuis in Gorinchem, onderdeel van de Rivas Zorggroep, was dit alweer voor de vierde keer. Parallel hieraan vond dezelfde scholing plaats in Roermond. Op beide locaties was het wederom een groot succes en zaten de cursussen volgeboekt met enthousiaste deelnemers.

Tijdens deze praktische scholing werd niet alleen aandacht besteed aan de anatomie, fysiologie en pathologie van de verschillende urologische tumoren, maar ook aan andere aspecten van de oncologische zorg, zoals casemanagement, zorgpaden/ketenzorg en technologische toepassingen. De scholing werd verzorgd door urologen, een internist-oncoloog, verpleegkundig specialisten, een

seksuoloog en een psycholoog.

Voor de (oncologie)verpleegkundigen die meer verdieping wilden, wordt een aanvullende scholingsavond georganiseerd op 31 mei a.s. Tijdens deze verdiepingsavond zal worden ingegaan op beeldvormend en nucleair onderzoek en meer medisch-inhoudelijke informatie.

Aangezien deze cursus aantoonbaar voldoet aan de nascholingsbehoefte van urologieverpleegkundigen wordt alweer gewerkt aan een volgende cyclus. Zoals het er nu naar uitziet gaan er in het najaar van 2018 weer twee scholingen van start: opnieuw één in het Beatrixziekenhuis te Gorinchem en één op een nog nader te bepalen locatie in het noordoosten van Nederland. ●

Voor meer informatie:
www.scholinguroonco.weebly.com

Colofon

Urotalk wordt kosteloos aangeboden aan urologen in Nederland.

Aan dit nummer werkten mee

Jelly Veenstra-Hoekstra, Anneke Meerkerk, Machteld Molkenboer, Rutger Waalkes en Frank van Wijck

Uitgeverij Jaap

Postbus 60334

1320 AJ Almere

www.uitgeverij-jaap.nl

E-mail: info@uitgeverij-jaap.nl

© Uitgeverij Jaap, Almere.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt of overgenomen worden door middel van druk, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

Deze uitgave is financieel mogelijk gemaakt door AbbVie.